

METODOLOŠKO POJASNILO

Martina Žnidaršič

ROJENI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Rojeni, Slovenija, letno (Prva objava)
- Rojeni, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)
- Demografski dogodki, Slovenija, četrtno (Prva objava)
- Rojeni in umrli, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)

September 2020

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Prikaz podatkov o rojenih in naravnem gibanju prebivalstva za oblikovanje ustreznih demografskih, socialnih, zdravstvenih in drugih politik na državni in nižjih teritorialnih ravneh.

Med ključne statistike sodijo podatki:

- število živorojenih po spolu in število živorojenih na 1.000 prebivalcev,
- povprečna starost matere ob rojstvu prvega in vseh otrok,
- celotna stopnja rodnosti,
- število živorojenih, rojenih zunaj zakonske zveze,
- najpogosteje dodeljena imena novorojenčkom.

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- [Uredba \(EU\) št. 1260/2013 Evropskega parlamenta in sveta o evropski demografski statistiki \(CELEX: 32013R1260\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki sta:

- otrok / prebivalec, ki se je v opazovanem letu rodil (opazujemo ga po datumu rojstva, spolu, vitaliteti, vrsti poroda, zakonstvu, teritorialnem območju ...);
- otrokovi starši: mati, oče (opazujemo ju po njuni starosti ob rojstvu otroka, zakonskem stanu, državljanstvu, datumu poroke, izobrazbi).

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Zajem enot je popoln; to pomeni, da je v raziskovanje vključena celotna ciljna populacija, tj. vsi prebivalci Slovenije, ki so se rodili v opazovanem letu, četudi so se rodili v tujini. V raziskovanju statistično opazujemo tudi njihove starše; predvsem so pomembne značilnosti mater.

Raziskovanje zajema podatke od 1. januarja do 31. decembra referenčnega leta.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Podatke pridobivamo v raziskovanju Rojeni (DEM-ROJ), pri katerem poleg administrativnih virov, ki so osnova za raziskovanje uporabimo tudi nekatera statistična raziskovanja in sicer:

- raziskovanje Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL) in
- raziskovanje Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC).

Glavna vira za raziskovanje Rojeni sta:

- administrativna zbirka Centralni register prebivalstva (CRP), katere skrbnik je Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). CRP je osrednja podatkovna baza z najosnovnejšimi podatki o prebivalstvu Slovenije. Več: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/pridobitev-osebni-podatkov-iz-centralnega-registra-prebivalstva/>;
- zbirka Perinatalni informacijski sistem Slovenije (PIS RS), katere skrbnik je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). Zbirka Perinatalni informacijski sistem Slovenije (PIS RS) je leta 1993 postal zdravstveni register rojstev in porodov v državi. NIJZ izbrane podatke iz registra od 1. 1. 2006 dalje posreduje na SURS. NIJZ je dolžan sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za preteklo leto do 30. maja tekočega leta. Več: <https://www.nijz.si/sl/podatki/perinatalni-informacijski-sistem>.

6 DEFINICIJE

Rojstvo je izločitev plodu iz materinega telesa (glej živorojeni otrok, mrtvorojeni).

Živorojeni otrok je otrok, ki je takoj po rojstvu pokazal znake življenja (dihanje, srčni utrip, trzanje mišic), čeprav le za krajši čas. Trajanje nosečnosti ni pomembno.

Mrtvorojeni je otrok, ki je bil rojen brez znakov življenja (ni dihal, ni gibal, srce ni utripalo), in je ob porodu tehtal najmanj 500 gramov, oziroma je nosečnost trajala najmanj 22 tednov ali je bila dožina njegovega telesa vsaj 25 centimetrov. V primeru, da se pri večplodni nosečnosti (nosečnost z dvojčki, trojčki) eden izmed otrok rodi kot živorojen, štejemo med mrtvorojene tudi njegov mrtvorojeni par, kljub temu, da je lažji od 500 gramov.

Otrok, rojen v zakonski zvezi, je živorojeni ali mrtvorojeni otrok, rojen v zakonski zvezi, sklenjeni po veljavnih zakonskih predpisih.

Otrok, rojen zunaj zakonske zveze, je živorojen ali mrtvorojen otrok, ki ga je rodila samska mati, ali mati, ki živi v zunajzakonski skupnosti.

Starost je čas, ki je pretekel od rojstva osebe do opazovanega dogodka (rojstvo prvega otroka, sklenitev zakonske zveze). Prikazana je v dopoljenih letih starosti.

Trajanje zakonske zveze za mater ob rojstvu otroka je čas, ki je pretekel od datuma sklenitve zakonske zveze do datuma rojstva otroka.

Vrstni red rojstva je številčno zaporedje rojenega otroka glede na število vseh živorojenih otrok, ki jih je mati rodila doslej.

Izobrazba je najvišja dosežena javno veljavna izobrazba, ki se praviloma pridobi z uspešnim končanjem javno veljavnega izobraževalnega oz. študijskega programa ali po drugih poteh izobraževanja (npr. mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit). Pridobitev izobrazbe se dokazuje z javno listino (spričevalo, diplomo itd.).

Prebivališče je naselje, v katerem ima oseba prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, ki ga opredelimo kot običajno prebivališče.

Porod je proces, v katerem se plod, plodovi ovoji in posteljica porodijo - iztisnejo iz maternice. Glede na število plodov ločimo porod enega otroka, dvojčkov, trojčkov, četverčkov.

Naravni prirast je razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu.

Demografski kazalniki

Živorojeni na 1.000 prebivalcev je razmerje med številom živorojenih otrok v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1.000.

Povprečna starost matere/očeta ob rojstvu otroka je tehtana aritmetična sredina starosti določene skupine prebivalstva (mater/očetov). Izračunamo jo iz absolutnih podatkov. Pri izračunu upoštevamo kot uteži sredine starostnih razredov.

Celotna stopnja rodnosti je povprečno število živorojenih otrok na eno žensko v rodni dobi (15–49 let) v koledarskem letu. Izračunamo jo tako, da seštejemo vse vrednosti starostnospecifičnih stopenj splošne rodnosti v koledarskem letu.

Splošna stopnja splošne rodnosti je razmerje med številom živorojenih v koledarskem letu in številom žensk v rodni dobi (15–49 let) sredi istega leta, pomnoženo s 1.000.

Starostnospecifična stopnja splošne rodnosti je razmerje med številom živorojenih otrok, ki so jih rodile v koledarskem letu matere določene starosti, in številom žensk te starosti sredi istega leta, pomnoženo s 1.000.

Bruto stopnja obnavljanja prebivalstva za koledarsko leto pomeni povprečno število živorojenih deklic, ki bi jih rodila generacija žensk v svoji rodni dobi

(15–49 let), če bi bile njihove starostnospecifične stopnje rodnosti enake kot v opazovanem letu.

Neto stopnja obnavljanja prebivalstva za koledarsko leto pomeni povprečno število živorojenih deklic, ki bi jih rodila generacija žensk v svoji rodni dobi (15–49 let), če bi bile njihove starostnospecifične stopnje rodnosti in umrljivosti enake kot v opazovanem letu.

Naravni prirast na 1.000 prebivalcev je razmerje med naravnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1.000.

Mrtvorojeni na 1.000 živorojenih je razmerje med številom mrtvorojenih otrok in številom živorojenih otrok v koledarskem letu na določenem območju, pomnoženo s 1.000.

Koeficient maskulinitete za živorojene v koledarskem letu je razmerje med številom živorojenih dečkov in številom živorojenih deklic, pomnoženo s 100. Pove nam, dečkov se je rodilo na 100 deklic.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki po najnižjih teritorialnih ravneh so objavljeni po Standardnih klasifikacijah teritorialnih enot NUTS in SKTE. Dodatna pojasnila in klasifikaciji so dostopni na spletni strani [Teritorialni šifranti](#).

Podatki o izobrazbi so objavljeni po Klasifikaciji vrst izobraževalnih aktivnosti/izidov KLASIUS-SRV. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani [Socialne klasifikacije](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo notranjega darovalca).

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Metodološko pojasnilo

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Rojstvo otroka v porodnišnici, bolnišnici ali drugem zdravstvenem zavodu mora prijaviti pristojnemu organu zdravstvena organizacija/zavod. Rojstvo otroka izven zdravstvenega zavoda mora prijaviti pristojnemu organu otrokov oče ali oseba, s katero mati živi ali mati, brž ko je tega zmožna. Kadar te osebe ne morejo prijaviti rojstva, lahko rojstvo prijavi tudi druga oseba, ki je bila prisotna pri porodu ali je za rojstvo izvedela.

Rojstvo otroka je treba prijaviti v petnajstih dneh od dneva rojstva.

Rojstvo mrtvorojenega otroka je treba prijaviti v 24 urah oz. na prvi delovni dan.

Med statistične podatke o rojenih vključimo vse rojene otroke ne glede na državljanstvo in kraj rojstva (Slovenija ali tujina), ki so imeli takoj po rojstvu običajno prebivališče v Sloveniji.

Vsi podatki o starosti mater/očetov živorojenih otrok se nanašajo na dopolnjeno leto starosti in se izračunajo iz datuma rojstva otroka in datuma rojstva matere/očeta.

Demografski kazalniki, računani na 1.000 prebivalcev (naravni prirast / selitveni prirast / skupni prirast), se izračunajo iz absolutnih podatkov in zaradi zaokroževanja niso vedno enake seštevku/razliki posameznih kazalnikov.

Podatki, pridobljeni v raziskovanju »Rojeni«, se nanašajo na prebivalstvo Slovenije po veljavni statistični definiciji. Zaradi tega se podatki iz tega raziskovanja razlikujejo od statistik, ki jih objavlja Nacionalni inštitut za javno zdravje, ker se te statistike nanašajo na nekoliko drugačno populacijo.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo – Rojeni in umrli – [Rojeni, Slovenija](#). Objavljajo se absolutni podatki in kazalniki. Prikazujejo se po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 1 (država). Podatki o izobrazbi se prikazujejo po klasifikacijskem sistemu izobraževanja in usposabljanja KLASIUS na prvi klasifikacijski ravni.

- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo – Rojeni in umrli – [Rojeni, regije in občine](#). Objavljajo se absolutni podatki in kazalniki. Prikazujejo se po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 1 (država), NUTS 2 (kohezijski regiji), NUTS 3 (statistične regije), ter po standardni klasifikaciji SKTE na ravni SKTE 5 (občine).
- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo – Naravno in selitveno gibanje – [Naravno gibanje](#). Objavljajo se absolutni podatki in kazalniki po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 1 (država), NUTS 2 (kohezijski regiji), NUTS 3 (statistične regije), ter po standardni klasifikaciji SKTE na ravni SKTE 5 (občine) in SKTE 7 (naselja).
- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo – Imena in priimki – [Imena novorojenčkov](#). Objavljajo se absolutni podatki in kazalniki po standardni klasifikaciji NUTS na ravni NUTS 1 (država).
- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo – Osnovni podatki o prebivalstvu – [Število prebivalcev in naravno gibanje prebivalstva](#). Prikazujejo se po na ravni NUTS 1 (država).
- Prva objava (Prebivalstvo, Rojeni in umrli): »Rojeni, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Prebivalstvo, Rojeni in umrli): »Rojeni, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Prebivalstvo, Rojeni in umrli): »Demografski dogodki, Slovenija, četrletno«.
- Elektronska objava (Prebivalstvo, Rojeni in umrli): »Rojeni in umrli, Slovenija, mesečno«.
- [Statøpis](#)
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija združenih narodov (OZN)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatki o rojenih, ki jih objavljamo mesečno in četrletno, so za vsa opazovana obdobja referenčnega leta do objave končnih letnih podatkov začasni.

Podatki za mesece in četrletja so začasni zato, ker se manjše število dogodkov, ki so podatkovni vir za demografske statistike, vpiše v administrativne evidence kasneje, kot jih za posamezen mesec ali posamezno četrletje od podatkovnega vira prevzame SURS.

Končne podatke o rojenih objavimo šest mesecev po koncu referenčnega leta. Spremembe med končnimi in začasnimi podatkih so praviloma majhne.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne mesečne in četrletne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši,

popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološko pojasnilo:
 - Prebivalstvo področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva
[http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQuality Reports](http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports)
- Družinski zakonik (DZ)
- Zakon o osebnem imenu (ZOI-1)